

Qəzet
1931-ci ilin
aprelindən
çıxır

DƏNİZ

31 yanvar
2014-cü il
№ 3-4(8917)
Qiyməti
38 qəpik

“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin qəzeti

sul təxminən 6 faiz artmışdır. Bu, çox böyük göstəricidir. Nəzərə alsaq ki, bu gün dünyanın əksər ölkələrində ümumi daxili məhsul yarım faiz, 1 faiz, 1,5 faiz artır, təxminən 6 faiz səviyyəsində artan ümumi daxili məhsul böyük nəticədir. Ən sevindirici məsələ ondan ibarətdir ki, qeyri-neft sektorumuz 9,8 faiz artmışdır. Yəni təxminən 10 faiz artmışdır və bu da son illərdə aparılan islahatların nəticəsidir. Aparılan islahatlar bunu təmin edibdir. Qeyri-neft sektorunun gələcək illərdə də inkişafını təmin etmək üçün indi ciddi proqramlar icra edilir və növbəti illərdə icra ediləcəkdir. Əminəm ki, biz bu dinamikanı saxlayacağıq. Əhalinin pul gəlirləri 8 faiz artmışdır. İnflyasiya isə cəmi 2,4 faizdir.. Bu da çox gözəl göstəricidir. Əhalinin pul gəlirləri inflyasiyanı 3 dəfədən çox üstələyir. Bu, onu deməyə əsas verir ki, vətəndaşların rifah halı yaxşılaşır və müsbət dinamika burada da özünü göstərir.

İl ərzində ölkə iqtisadiyyatına 28 milyard dollar investisiya qoyulmuşdur. Bu, rekord göstəricidir. Heç vaxt il ərzində bu qədər investisiya qoyulmamışdır. Son bir neçə il ərzində orta hesabla 20-21-22 milyard dollar investisiya qoyulurdu, artıq 28 milyard dollar investisiya qoyulur. Onun 17,5 milyard dolları daxili sərmayədir. Bu da artıq neçə ildir ki, davam edən tendensiyadır. Daxili sərmayə xarici sərmayəni üstələyir. Bu, hesab edirəm ki, müsbət haldır. Əlbəttə ki, daxili sərmayənin içində əsas sərmayə dövlət sərmayəsidir. Ancaq özəl sektor da Azərbaycan iqtisadiyyatına böyük yatırımlar edir.

Bizim valyuta ehtiyatlarımız da rekord hədə çatmışdır. Mən dəfələrlə demişəm, yenə də

qeyd etmək istəyirəm ki, bizim valyuta ehtiyatlarımız ildən-ilə artmalıdır və artır. Son illər ərzində elə bir il olmamışdır ki, valyuta ehtiyatlarımız aşağı düşsün. Baxmayaraq ki, çoxlu investisiya layihələri icra edilir, keçən il də artmışdır. Hazırda Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 50 milyard dollara çatmışdır. Bu da ümumi daxili məhsulun 70 faizini təşkil edir. Dünya miqyasında bu göstəriciyə görə Azərbaycan ən qabaqçıl yerlərdədir. Bunu biz yaratmışıq, bunu bizim siyasət, bizim iqtidar yaradıbdir. Bu, Azərbaycanın böyük üstünlüyüdür, bizə əminlik, inam və imkan verir ki, bundan sonra da ölkəmizin inkişafı ilə bağlı böyük layihələri icra edək.

...Nəqliyyat sektorunda da böyük işlər görülmüşdür. Beş yüz kilometr yol çəkilməmişdir. Həm magistral yollar, həm də dörd yüz yaşayış məntəqəsini birləşdirən kənd yolları çəkilməmişdir. Həm dövlət büdcəsinin, həm də Prezidentin ehtiyat fondu hesabına. Yəni bu sahəyə də böyük önəm verilir. Qlobal nəqliyyat layihələri icra edilir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun tikintisi gedir. Bu il də bu işin böyük hissəsi görülməkdir. Ümid edirəm ki, biz 2015-ci ildə artıq yolun açılışını qeyd edə bilərik. Gəmiqayırma zavodunun açılışı. Bu da həm sənaye, həm qeyri-neft, həm də nəqliyyat sektorunun güclənməsinə xidmət göstərəcəkdir. Ələt Dəniz Ticarət Limanı tikilir. Bu il biz onun birinci mərhələsinin açılışını gözləyirik. Dəmir yolunun, hava nəqliyyatının yenilənməsi prosesi gedir. Yəni bütün nəqliyyat sektoru inkişaf edir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Əlbəttə ki, ölkəmizin əsas inkişaf dinamikasını iqtisadi gücümüz müəyyən edir və iqtisadi islahatların dərinləşməsində Azərbaycan böyük uğurlara imza atıb. Əgər biz güclü iqtisadiyyat yaratmasaydıq, əminəm ki, nə beynəlxalq aləmdə, nə də regionda bu uğurlara nail ola bilməzdik. 2013-cü ildə iqtisadiyyatımız inkişafını davam etdirmişdir. Ümumi daxili məh-

HƏR ANIN DA QƏDRİNİ BİLƏK

Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi və Xəzərdə neft çıxarılması proseslərində zəngin dəniz nəqliyyatı təcrübəsinə malik Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Xəzər Dəniz Neft Donanmasının bazasında yaradılıb. Hər iki müəssisədə işin incəliklərini bilən kifayət qədər mahir mütəxəssislər var.

İkincisi, yeni rəhbərliyin qarşıya qoyduğu hədəflərin arasında toxunduğumuz məsələ, ön yerlərdən birini tutur. Donanmanın yeni, müasir gəmilərlə zənginləşdirilməsi üçün də ciddi addımların atılacağı bildirilir. Möhkəm əmək intizamı, sağlam mühit də şübhəsiz ki, yalnız və yalnız işin xeyrinə olacaq. Vəzifəyə irəli çəkilənlər onlara etibar edilən sahənin müvəffəqiyyətli işi üçün

cavabdeh olacaqlar. Hər kəs bacardığı qədər ümumi işə öz töhfəsini verməlidir.

Təbii ki, hər kəsin arxasınca bir nəzarətçi qoymaq ağılasığan iş deyil. Bax burda, hər birimiz öz vicdanımızla baş - başa qalıyıq. Yazını başlayarkən qoyduğum suala qayıdıram: “Görəsən biz də iş yerimizi qürurla dilə gətirəcəyikmi?” Niyə gətirməyək və ya gətirə bilməyək? Hər şey olmasa da, çox şey bizdən asılıdır. “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə doğma ocaq kimi baxsaq, işə can yandırsaq, hər dəqiqənin qədrini bilsək təkcə uğur üzümüzə gül-məyəcək. Hər şey ürəyimizcə olacaq. Və bax, onda kimsə harda işlədiyimizi soruşanda, böyük qürur və iftixarla “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində!” - deyəcəyik.

“DƏNİZ”

Fikir vermisiniz, ya yox? Bəzilərdən harda işlədiyini soruşanda iftixarla “Filan yerdə!” deyir. Görəsən biz də iş yerimizi elə qürurla dilə gətirəcəyikmi? Yeni yaradılan “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ölkəmizdə barmaqla sayılan belə müəssisələrdən bi-

rinə çevriləcəkmiz? Və ya çevirə biləcəyikmi?

Mən inanıram. Və inanmağım üçün də kifayət qədər əsas var.

Əvvəla ona görə ki, yeni qurum necə deyərlər, göydən yarılmayıb. Uzun illər gəmilərinin sorağı dünyanın müxtəlif en dairələrindən gələn, şanlı tarixə malik keçmiş Azərbaycan Dövlət

BTC İLƏ 29,7 MİLYON TON NEFT NƏQL OLUNUB

2013-cü ilin dekabr ayı ərzində Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri ilə 2,4 milyon ton Azərbaycan nefti nəql olunub.

Ötən ilin yanvar-dekabr aylarında bu kəmərlə 29,7 milyon ton neft ötürülüb. Ümumiyyətlə, kəmərin istifadəyə verilən gündən bu il yanvar ayının 1-nədək BTC-yə 235,3 milyon ton neft vurulub.

Keçən ay Ceyhan limanından dünya bazarlarına 2,1 milyon ton Azərbaycan nefti çıxarılıb. Bu həcm 1,5 milyon tonunu Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun nefti təşkil edib. Ötən ilin yanvar-dekabr aylarında Ceyhan limanından dünya bazarlarına çıxarılmış neftin həcmi 29,2 milyon ton olub.

Ümumiyyətlə, BTC istismara verilən gündən 2014-cü ilin əvvəlində qədər Ceyhan limanından 232,8 milyon ton Azərbaycan nefti dünya bazarlarına yola salınıb.

SƏHV ETMƏYƏ HAQQIMIZ YOXDUR

Sinəmizi iftixar hissi ilə qabardan yaxşı cəhətlərimiz çoxdur. Qanımızdan, iliyimizdən gələni də var. Yaxşı nəyimiz varsa, bizimidir. Özümüzü imtina etməsək, öz əlimiz və əməlimizlə üstündən xətt çəkəməsək, onları bizdən kimsə ala bilməz. Yaxşı, dostumuzdur, arxamızdır, dayağımızdır. Bu baxımdan, yaxşı nə qədər çox olsa, yenə azdır. Səhvlərimiz isə bizə qənim kəsilən düşməndir. Deyə bilərsiniz ki, səhv etməyə adam yoxdur. Etiraf etmirəm. Amma xəyanətə bərabər səhvlərə yol vermək olmaz. Daha acınacaqlısı odur ki, səhvlərimizi etiraf etmək, onlardan nəticə çıxarmaq və düzəltmək barədə az fikirləşirik. Ən yaxşı halda "Olan oldu, keçən keçdi" deyərək özümüzü sakitləşdirməyə çalışırıq. Sizə elə gəlmirmi ki, haqqımız olmayan səhvlərə yol verə-verə səhvlərə öyrəşirik, vərdiş edirik?!

Bu gün respublikamız müstəqildir. Azad ölkədə yaşayırıq. Öz dövlətimizə, uğurlu müqəddəs bayrağımıza, gərbimizə, himnimizə, baldan şirin dilimizə lazımı sevgi və qayğı ilə yanaşırıqmı? Özümüzdən uzaqlaşırıq. Böyüyə hörmət, ağsaqqala ehti-

ram kimi necib keyfiyyətlərimizi niyə unuduruq? Ağzını açan kimi tərbiyəsi bəlli olanlar dövlətimizin başçısı haqqında hədyanlar danışır, həcv yazırlar, bizim isə tükümüz də tərpenmir. Milli mədəniyyətimizə, mənəvi dəyərlərimizə biganəliyimiz adamı dəhşətə gətirir. Mənəviyyətimizin gözümüzün qabağında erroziyaya uğramasından niyə narahat olmururuq?

Biz Vətən haqqında bəlağətli danışmağı bacarır və xoşlayırıq. Vətənin qanı axan yaralarına məlhəm olmağa isə tələsmirik. Biz yurd, xalq, millət təəsübkeşliyindən dəm vururuq, işə, əmələ gələndə isə... qollarımız boşalır.

Müdrüklərin biri deyib ki, "Bu dünyada hər şeyə vaxt ayrılır: "Doğulmaq və ölmək vaxtı, danışmaq və susmaq vaxtı, daş-

ları atmaq və yığmaq vaxtı." Biz vaxtı çox vaxt qarışdırırıq. Vaxtı qarışdırdığımız üçün daha çox vaxtsiz işlər görməyə məcbur oluruq. Qarışdırdığımız vaxt isə bizi geriye, çox geriye çəkir. Hər şeyi vaxtında, məqamında görməyə adət etməliyik. Hər anın, hər saniyənin öz hökmü varsa, lüzumsuz şeylərə sərf etdiyimiz vaxt, deməli, kəsəməzdən gedir. Biz susmaq vacib olanda danışmaq istəyirik, danışmaq lazım gələndə ağzımız kilidlənir. İş görmək məqamında oturmağı, oturmaq məqamında hərəkət etməyi xoşlayırıq. Biz vaxtı qabaqlamaq istəyərkən vaxtdan, hadisələrdən çox geri qalırıq. Bir sutkanın 24 saat olduğunu hamı bilir. Günün yarısından çoxunu özünə həsr etməyi heç kəs sənə qəbahət tutmaz. Səkkizçə saatını Vətən

üçün, millət üçün, xalq üçün iş görsən və vaxtında görə bilsən, bəs edər. Təki ürəkdən gör.

Biz heç vaxt olanımızı qoruyub saxlamaq barədə fikirləşmərik. Biz ancaq itirdiyimizə ağlayırıq. Ağlamaq, ürəyi boşaltmaqdan başqa bir şey deyil. Bu millətin heç qadınına da ağlamaq yaraşmır. O başqa söhbətdir ki, kişisi ağlayan millətin özü ağlar günə qalar. İmam Əlinin kəlamıdır: "Hər kəs öz şərəfini itirsə, atasının şərəfi ona kömək etməz." Bu da onun sözləridir: "Daşı atılan tərəfə qaytarın. Ona görə ki, daş atanın cavabı daşdır." Nədən bizə daş atana biz ən yaxşı halda söz atırıq?! Nədən bizə qənim kəsilənlərə qənim kəsilə bilmirik? Nədən bizi millət kimi yer üzündən silmək istəyənlərə qolumuzun gücünü göstərə bilmirik? Nə vaxta

kimi ata-babalarımızın, Koroğlunun, Babəkin, Şah İsmayıl Xətəinin, Qaçaq Nəbinin qəhrəmanlığından danışmaqla və yalnız danışmaqla bu günümüzdə şərəf donu geyindirməyə çalışacağıq? Səhvlərimizi görmək həqiqətə, qələbəyə, müvəffəqiyyətə gedən yolu qısaldır. Qələbəyə gedən ən qısa yol isə içimizdən keçir, özümüzdən keçir. Niyə dərk eləmirik görəsən? Düşmənimizin güclü olması barədə mif yaratmayaq. Gücümüzü dərk etsək, özümüzdən qayıtsaq, tanrının verdiyi hər fürsətdən, hər məqamdan ağılla istifadə etsək, doqquz iqlim qurşağında nəfəs alan bu yurdun, bu torpağın sərvətindən səriştəliklə bəhrələnsək, məmləkətimizin başı üstünü bir də heç vaxt qara buludlar almaz.

Rasif TAHIROV

ÜZƏN DOK İLİN ORTALARINDA İSTİSMARA VERİLƏCƏK

Rusiyanın Nijni-Novqorod vilayətindəki Qorodets şəhərinin Gəmi Təmiri - Gəmiqayırma Korporasiyasında "AXDG" QSC üçün üzən dok inşa edilirdi.

Yükqaldırma qabiliyyəti 8 min ton, uzunluğu 158, eni 36,85, bortunun hündürlüyü 13,35 metr nəzərdə tutulan 6 blokdan ibarət üzən dok artıq doğma sulardadır. İnşaatçı zavoddan gələn 60 nəfərlik briqada hazırda Zığdakı Gəmi Təmiri Zavodumuzda üzən dokun bloklarının birləşdirilməsi işləri görür.

İş prinsipinə görə bu unikal qurğunun üstünlükləri çoxdur. Onun tikintisində dəmir-betondan deyil, yalnız metaldan istifadə olunub. Üzən dokda 4 bərkidilmiş kran əlverişsiz hava şəraitində də təmir işləri görməyə imkan verəcək. Dokda bütün əməliyyatlar mərkəzdən avtomatlaşdırılmış qaydada idarə olunacaq. Avtomatika sahəsində hər hansı nasazlıq baş verəndə də, təmir işləri dayanmayacaq. Bu zaman dokun ehtiyat - əl ilə idarəetmə mexanizmindən istifadə olunacaq. Gəmilərdə təmir işlərini sürətləndirməyə və təmirin keyfiyyətini yüksəltməyə imkan verəcək yeni üzən dok cari ilin ortalarında istismara veriləcək.

"DƏNİZ"

ÇAYLARDA MONİTORİNG KEÇİRİLMİŞDİR

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Ətraf Mühit üzrə Milli Monitorinq Departamenti Kür və Araz transsərhəd çaylarında yanvar ayının ikinci ongünlüyü üçün monitorinqlər keçirmişdir.

Monitorinqin nəticələrinə əsasən Gürcüstan və Ermənistan ərazilərindən təmizlənmədən axıdılan məişət tullantıları və sə-

naye müəssisələrinin çirkab sularının təsiri nəticəsində Kür çayı və onun qollarında biogen maddələrin miqdarı normadan dəfələrlə artıqdır. Suyun tərkibindəki spesifik çirkləndiricilərdən fenollar Şıxlı-2 məntəqəsində, Ağstafaçay su anbarında və Ağstafaçayda yol verilən qatılıq həddini keçmişdir.

Eyni hal Araz çayının Horadiz, I Şahsevən və Bəhramtəpə məntəqələrində də müşahidə olunmuşdur.

Mis birləşmələri isə Kür və Araz çayları üzrə bütün məntəqələrdə norma daxilində tərəddüd etmişdir.

Suyun oksigen rejiminin isə bütün məntəqələrdə sanitariya norma daxilində dəyişdiyi müəyyən edilmişdir.

XƏZƏRDƏ İRİ TƏCHİZAT GƏMİLƏRİ

"Topaz Energy and Marine" şirkəti Xəzərin Azərbaycan sektorundakı istismar olunan neft platformalarını (PSV) təmin etmək üçün iki müasir və iri gəmi almışdır.

"Caspian Challenger" və "Caspian Endeavour" yedək və təchizat gəmilərinin (AHTSV) dəyərinin 100 milyon ABŞ dolları olduğu qeyd edilir.

17200 at gücündə olan bu gəmilər DP2 - dinamik tarazlaşma sistemi ilə təchiz olunub, avtomatlaşdırılmış təhlükəsiz yedəkləmə imkanlarına malikdir. Gəmilərin dartı qüvvəsi 190 tona bərabərdir.

"Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlar blokunun işlənməsi və istismarı layihəsinin operatoru olan bp şirkəti həmin gəmiləri yedəkləmə işləri, dinamik tarazlaşma, təchizat, logistika və

s. əməliyyatlara yardım etmək üçün Azərbaycanın "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının işlənməsinin ikinci fazası çərçivəsində istifadə edəcək.

Qeyd edək ki, hazırda "Topaz Energy and Marine"-in Xəzərin Azərbaycan sularında 25 gəmisi var. 4000 DWT-lik (faydalı yük tutumu) "Caspian Voyager" təchizat gəmisinin isə 2014-cü ilin ikinci yarısında alınması planlaşdırılır.

"Topaz Energy and Marine" gəmi təchizatı sahəsində aparıcı şirkətlərdən biridir. Orta Şərqdə 40 ildən artıq təcrübəyə malik olan şirkətin baş qərargahı Dubayda yerləşir. Şirkətin donanmasında orta yaşı 7 il olan 90-dan artıq təchizat gəmisi vardır.

QAÇQINLARLA DOLU QAYIQ BATIB

Cənubi Sudanda dəhşətli faciə baş verib. Döyüşlərin getdiyi ərazilərdən baş götürüb qaçan 200-dən çox qaçqın Nil çayının Ağ qolunda batmışdır. Qayıqdakıların əksəriyyəti qadın və uşaqlar olmuşlar. Batan qayıqdan heç kəs xilas ola bilməmişdir.

Həlak olanlar Cənubi Sudanın Yuxarı Nil əyalətinin paytaxtı Malakalda yenidən başlayan döyüşlər üzündən bölgəni tərk etməyə məcbur olan insanlardır. Keçən il dekabrın 15-dən əldən-ələ keçən şəhərə qiyamçılar yenidən hücum etmişlər. Hökumət qoşunları isə Bor şəhərini qiyamçılardan azad etmək üçün döyüş əməliyyatına başlamışlar. Hər iki cəbhədə şiddətli döyüşlər gedir.

20 YANVAR FACİƏSİNDƏN 24 İL KEÇDİ

ƏBƏDİ EHTİRAM DUYĞULARI İLƏ

XX əsr tarixində totalitarizmin törətdiyi ən qanlı terror aktlarından biri olan 20 Yanvar faciəsində Azərbaycan xalqına qarşı işlədilmiş cinayət, əslində, bəşəriyyətə, humanizmə, insanlığa qarşı həyata keçirilmiş dəhşətli bir əməldir. Həmin cinayəti törədənər indiyədək öz cəzalarını almamışlar. Xalqımız əmindir ki, müqəssirlər tarix, bəşəriyyət, eləcə də Azərbaycan xalqı qarşısında cavab verməli olacaqlar.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli lider

20 Yanvar günü bizim böyük faciəmizdir, ancaq eyni zamanda Azərbaycan tarixinin qəhrəmanlıq səhifəsidir. Azərbaycan xalqı öz iradəsini göstərdi. O gündən keçən müddət ərzində Azərbaycan demək olar ki, tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoydu...

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

sıra qeyri-qanuni qərarlar qəbul etdi.

Xalqımızın mərkəzin qarşı haqq

Xalqın bu ağır günündə Ulu öndər Heydər Əliyev heç nədən qorxmayaq ailə üzvləri ilə Azərbaycanın Moskvadakı

üçün görünməmiş faciəyə səbəb oldular.

ADDA-nın prorektoru, dosent Əsədullah Süleymanov "Ulu öndər Heydər Əliyev və 20 Yanvar faciəsinə verilən siyasi qiymət" məruzəsində qeyd etdi ki, tarix boyu Azərbaycana, xalqımıza qarşı aparılan işğalçılıq, soyqırım, deportasiya, terror siyasəti XX yüzilliyin sonunda daha geniş vüsət aldı. Soydaşlarımızı öz dədə-baba torpaqlarından, İrəvandan, Göycə mahalından Moskvanın dəstəyi ilə zor gücünə qovduqdan sonra ermənilər caynaqlarını Azərbaycanımızın dilbər güşəsi olan Dağlıq Qarabağa uzatdılar.

O illərdə həm beynəlxalq aləmdə, həm də keçmiş SSRİ-də baş verən hadisələr sovet imperiyasının süqutunu yaxınlaşdırırdı. Belə bir zamanda Azərbaycana qarşı aparılan mənəvi, ideoloji, siyasi separatizm və terrorizm aksiyaları mərkəzin güclü dəstəyi ilə qısa müddətdə hərbi təcavüzə çevrildi. Əzəli torpağımız olan Dağlıq Qarabağı Azərbaycanın tərkibindən çıxartmaq məqsədilə ittifaq hökuməti bir

Azərbaycanın azadlığı və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə tarixinə qəhrəmanlıq səhifəsi kimi daxil olmuş 20 Yanvar faciəsinin iyirmi dördüncü ildönümü "Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində müxtəlif tədbirlərlə qeyd edildi. Belə tədbirlərdən biri də yanvarın 16-da Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının akt zalında keçirildi.

Dənizçilərin də qatıldığı anma mərasimində əvvəlcə şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildi.

Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru, professor Rasim Bəşirov giriş nitqində bildirdi ki, 24 il əvvəl erməni millətçilərinin Azərbaycana qarşı heç bir əsas olmayan ərazi iddialarına etirazını bildirmək məqsədilə küçələrə çıxan əliyalın insanlarımızın üzərinə təcavüzə bənzər silahlanmış qoşun hissələri yeridildi. Və quduzlaşmış imperiyanın ordusu heç kimə rəhm etmədiyindən o dövr

GÜNAHKARLAR CƏZASINI ALMALIDIR

Atanı vururdular ki?
Harda idi silah bizdə,
Mərmilə bizdə, "Qrad" bizdə?
Əlimizdən
Babalardan miras qalan
Təklüləli tufəngi də
Min hiyləylə
Çoxdan,
Çoxdan almışdılar,
Silah nədi, yaraq nədi,
Güllə nədi, daraq nədi?
Dəmir adda nə vardısı-
Yaba, balta, orağı da?
Deryaz, dırmıx, darağı da...
"Soyuq silah" adı ilə
yığmışdılar,
Özge tələ qurmuşdular
Qudurmuşlar,
Bilə-bilə,
Bizi xain qonşularla
Ədalətli savaşmada
Əliyalın qoymuşdular...
Kim gəldi atırdılar,
Gözlərinə kim dəydisə,
Tanklarının
Qabağına qatırdılar.
Sağımdakı şəhid oldu,
Solumdakı şəhid oldu.

Yolumdakı şəhid oldu,
Qolumdakı şəhid oldu...
Şəhid oldu qoca, cavan,
Şəhid oldu körpə... Yalan?
Bu qan yerdə qalmalıdır?
Şəhid varsa,
Şahid varsa
Lap üstündən
Qərinələr keçsə belə,
Günahkarlar
Cəzasını almalıdır.
Şəhidlərin öz zirvəsi,
Şahidlərin öz borcu var.
Şəhidlərə yanmaq ilə
İş bitməz ki!
Şəhidləri anmaq ilə
İş bitməz ki!
Gözümüzdə yaş quruyar,
İçimizdən dərd getməz ki!
Haqq yerini tutsun gərək,
Etməliyik gen dünyanı
Əli qana batanların
Hər biri üçün
Biz mütləq dar.
Bəlkə onda şəhidlərin
Ruhları da dinclik tapar.

Rasif İMANOĞLU

səsini qaldırması imperiya rəhbərlərinin xoşuna gəlmədi. Artıq mərkəz başa düşürdü ki, Azərbaycanda milli-azadlıq hərəkatı başlayıb. Bunun qarşısını almaq üçün xalqın iradəsini qırmağa, ermənilərin işğalçılıq, terrorçuluq aksiyalarına daha geniş meydan verməyə tələsdilər.

1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə xüsusi təyinatlı qoşun hissələri müxtəlif istiqamətlərdən Bakıya hücum etdi. O gecə 140 nəfərdən çox insan öldürüldü, 700-dək yaralandı, 800-dən çox adam qanunsuz həbs edildi. Öldürülənlərin əksəriyyəti xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmişdi. Məsələn, şəhidlərdən birinə 23, digərinə 21, başqa birinə 10-dan çox güllə vurulmuş, bəziləri süngü-bıçaqla qətlə yetirilmiş, təcili yardım maşınları atəşə tutulmuşdu... Həlak olanlar arasında yetkinlik yaşına çatmayanlar, qadınlar, qocalar, şikəstlər də var idi.

daimi nümayəndəliyinə gəlib sərt bəyanat verdi, sovet rəhbərliyini, onun vəhşi ordusunu ittiham etdi. Faciəyə prinsiplial qiymət verib, xalqımıza mənəvi, siyasi dayaq durdu, xalqı yeni qüvvə ilə mübarizəyə səslədi. Ulu öndər təzyiqlərə baxmayaraq, Azərbaycan xalqına qarşı törədilən faciədə məsuliyyət daşıyanları Kremlin bir addımlığında, həm də bütün dünyanın gözü qarşısında ittiham edir, cinayət törədən şəxslərin ciddi şəkildə cəzalandırılmasını tələb edirdi. Həmin məsələ Ümummilli liderin fəaliyyətinin bütün sonrakı mərhələlərində də aktuallığını qoruyub saxlayırdı. Təsədüfi deyil ki, 20 Yanvar faciəsinə ilk hüquqi-siyasi qiymət də 1991-ci ilin noyabr ayında - Ulu öndər Naxçıvan Ali Sovetinə rəhbərlik etdiyi vaxtda verildi. Naxçıvan Ali Məclisi tərəfindən qəbul edilmiş müvafiq qərarda 20 Yanvar Milli Matəm günü kimi qeyd olunur.

(Davamı 5-ci səhifədə)

(Əvvəl 4-cü səhifədə)

du. Sənəddə ilk dəfə olaraq başda M. Qorbaçov olmaqla, faciənin əsas günahkarları adbaad sadalandı və onların birbaşa məsuliyyət daşdıqları göstərildi.

Ulu öndər 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdılandan sonra dövrün mürəkkəbliyinə və işinin çoxluğuna baxmayaraq, tariximizin qanlı və şanlı səhifəsi sayılan 20 Yanvar faciəsinin başvermə səbəbləri və günahkarların araşdırılması ilə ciddi məşğul oldu. 1994-cü il yanvarın 5-də faciənin dördüncü ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı imzaladığı fərmanda Milli Məclisə tövsiyə olundu ki, faciəyə tam siyasi-hüquqi qiymət verilsin. Martın 29-da “1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda törədilmiş faciəli hadisələr haqqında” adlı xüsusi qərar qəbul edildi. Beləliklə, Ulu öndərin təkidli və rəhbərliyi sayəsində xalqımıza qarşı törədilən

ƏBƏDİ EHTİRAM DUYĞULARI İLƏ

bu qanlı və qəddar aksiyaya siyasi- hüquqi qiymət verildi. Ümummilli liderin 20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümü haqqında imzaladığı fərmanda de-

ylirdi ki, XX əsrdə totalitarizmin törətdiyi ən qanlı terror aktlarından biri olan 20 Yanvar faciəsində Azərbaycan xalqına qarşı törədilən cinayət, əslində bəşəriyyətə, humanizmə, insanlığa qarşı həyata keçirilmiş dəhşətli bir əməldir. Xalqımız əmindir ki, müqəssirlər tarix, bəşəriyyət, eləcə də Azərbaycan xalqı qarşısında cavab verməli olacaqlar. Ulu öndər 20 Yanvar faciəsinin bütün dünyada tanınması, şəhidlərin xatirəsinin əbədləşdirilməsinə hər zaman diqqətlə yanaşırdı. Şəhidlər Xiyabanında “Əbədi Məşəl” kompleksi də məhz Ulu öndərin təşəbbüsü ilə ucaldılıb.

Abşeron idarəsinin baş energetiki İnqilab Nəsirov çıxışında xüsusilə vurğuladı ki, 20 Yanvara təkcə faciə kimi yanaşmaq doğru olmazdı. Həmin gün nə qədər hüznə anılsa da, dünyanı lərzəyə salan nəhəng imperiyanın əsarətində, haqsızlığın birdəfəlik yox dediyimiz üçün azadlıq mücadiləmizin şanlı səhifəsidir və deməli, həm də xalqımızın şərəfi

tarixi kimi xatırlanmalıdır. O günədək kim inanardı ki, öz ordumuz saydığımız sovet ordusu bizi - dinc adamları güllə yağışına tutacaq. O gecə tələb dostum gözlərimin önündə qətlə yetirilənədek mən də inanmırdım...

Sonra tribunaya qalxan Üzən Heyətin Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Böyükə Quliyev bildirdi ki, 20 Yanvar hadisəsi ən əvvəl xalqımızın azadlıq ruhuna qarşı təcavüz idi. Keçmiş SSRİ rəhbərliyinin birbaşa göstərişi ilə həyata keçirilmiş bu dəhşətli cinayət Azərbaycan xalqının müstəqillik uğrunda mübarizə əzmini qırmağa hesablanmışdı. Elə səhəri gün yanıqlarına əmin oldular. Çünki bu faciə xalqı daha da birləşdirdi, onun mübarizliyini artırdı, imperiya ilə bir dam altda yaşamağın mümkünsüzlüyünü sübut etdi.

“Atlet-2” gəmisi kapitanının baş köməkçisi Faiq Səfərov o günlərdə Xəzər dənizçilərinin şücaətindən, qəhrəmanlığından iftixarla söz açdı. Faciə barədə dünyaya ilk məlumatı da “SOS” signalı ilə başda “Sabit Orucov” olmaqla keçmiş Xəzər Dəniz Neft Donanmasının gəmiləri çatdırdı. Gəmilərimiz bütün dünyanın diqqətini Bakıdakı qanlı faciəyə yönəltmək üçün hər saatdan bir “SOS” verirdilər. Qanlı qırğın etirazlarını bildirmək üçün Bakı buxtasına yığılmış gəmilərimizin imperiya ordusu tərəfindən gülləbaran edilməsi də, dənizçilərimizin gözünü qorxuda bilməmişdi. Hərbi gəmilərlə naməlum yük aparılması barədə məlumat alan dənizçilər həyatlarını riskə ataraq imperiya

ordusu ilə əliyalın qeyri-bərabər mübarizəyə girmişdilər. Hərbçilərin açdıqları atəş nəticəsində əksər gəmilərimiz ciddi zədə almışdı. Dənizçilərimiz Qanlı Yanvardan sonra başlamış kütləvi repressiyadan da az əziyyət çəkmədilər. Onların çoxu həbs edildi, dözülməz işgəncələrə məruz qaldı...

Sonda tədbir iştirakçıları 20 Yanvar faciəsindən bəhs edən sənədli filmə baxdılar.

Rasif TAHIROV

ŞƏHİDLƏRİN XATİRƏSİNƏ EHSAN SÜFRƏSİ

Azadlığımız, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından keçən qəhrəman oğul və qızlarımızın xatirəsi “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində uca tutulur. 20 Yanvar faciəsinin 24-cü ildönümü münasibətilə yanvarın 17-də “Mübarək” Şadlıq Evinə açılan ehsan süfrəsinə şəhidlərimizin doğmaları ilə yanaşı, 20 yanvar və Qarabağ müharibəsi əlilləri də dəvət edilmişdi.

Belə mərasimlər şəhidlərin qaldıqları uca mərtəbədən heç vaxt enməyəcəklərinin, unudulmayacaqlarının bariz nümunəsidir. Çünki qəhrəmanlıqları ilə qəlbimizdə özlərinə əbədi heykəl ucaldıblar, uyduqları Şəhidlər Xiyabanı isə çoxdan and yerimizə çevrilib.

Mərasimdə Quran oxundu, şəhidlərin ruhuna dualar sələndi. Mərasimin sonunda Şəhid ailələrinin, 20 Yanvar və Qarabağ müharibəsi əlillərinin hər birinə 100 manat pul və zəruri ərzaq payı verildi. Şəhidlərin xatirəsinin uca tutulmasından razılıqlarını ifadə edən şəhid ailələri və əlillər onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə “Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin rəhbərliyinə minnətdarlıqlarını bildirdilər.

“Dəniz”

Dənizlər necə əmələ gəlmiş, onların dərinliklərində nələr var? Bu suallar insanları qədim zamanlardan düşündürmüşdür.

İlk zamanlar insanlar dəniz və okeanların dərinliklərinə daxil olmağı bacarmırdılar. Dənizləri ucsuz-bucaqsız, dərinlikləri məlum olmayan, içərisində əcaib canlılar yaşayan su hövzələri hesab edir və onların əmələ gəlməsini əfsanələrlə aydınlaşdırmağa çalışırdılar. Lakin insanlar müxtəlif gəmilər düzəltməyi öyrəndikdən sonra əfsanələr yavaş-yavaş aydınlaşdı, dənizlərin necə əmələ gəlməsi, hətta onların çox qədim dövrlərdə necə olmaları öyrənilirdi.

Tarixçilər arxiv materiallarına əsasən insan həyatının keçmiş epoxalarını öyrəndiyi kimi, geoloqlar da yer qatlarını təşkil edən laylara istinad edərək onun keçmişini, müxtəlif dövrlərdə nə kimi fiziki-coğrafi şəraitin hakim olduğunu müəyyən edirlər.

Qitə və dənizlərin formalaşmasını, ölçü və sərhədlərini, yerin ən qədim zamanlardan bu günə kimi necə dəyişməsi üçün geoloqlar xeyli faktları toplamışlar.

DƏNİZLƏRİN YARANMASI VƏ TARİXİ

Paleontoloqlar ayrı-ayrı sümük hissələrini, molyuska qalıqlarını, daşlaşmış ağac gövdələrini, müxtəlif yosunların qalıqlarını öyrənərək heyvan və bitki aləminin tarixini yazmışlar. Paleontoloqlar uzaq keçmişə tədqiq etdikcə canlı aləmin daha ibtidai olduğunu müəyyən etmişdilər. Canlı aləmin inkişaf tarixi göstərir ki, onların əcdadı sadəcə dəniz heyvanları və bitkilər olmuşlar.

Üzvi aləmin qalıqlarının ən çox hissəsi dənizin dibində, süxur layları arasında saxlanmışdır. Bu qalıqlar dənizçilərin keçmiş həyatının şahididir. Bunlar dənizdə yaşamış heyvanların süxur layları üzərində buraxdığı izlərdən, onların özləklərindən, qabıqlarından, balıq qalıqlarından, onların sümüklərindən, bəzən isə tamam mühafizə olunub saxlanmış skletlərdən və yosun qalıqlarından ibarətdir.

Geoloqlar, yer qabığının tarixçiləri, dənizdə çökən süxur laylarına əsasən qədim epoxaları öyrənir, bizə bu və ya digər dövrlərdə yaşamış heyvanlar aləmi, dənizlərin dərinliyi və o dövrdə mövcud olan iqlim haqqında məlumat verirlər. Geoloqlar yerin dərin qatlarını müşahidə edərək, qədim dəniz sahillərinin hansı süxurlardan ibarət olduğunu və o zamanlar vulkanların olub-olmadığını, onların püskürüb-püskürmədiyini, dənizə yaxın sahillərdə dağ silsilələrinin əmələ gəlmədiyini göstərir.

Bəs, geoloqlar dənizlərin tarixini necə oxuyur, hansı arxiv materiallarına əsasən

bu tarixi dərk edirlər? Hansı səbəblərə görə dənizlər öz sahillərinin formasını dəyişir?

Geoloqlar dənizlərin tarixini təbiətdə hər gün qarşımıza çıxan daşlara əsasən oxuyurlar. Bakı şəhərini əhatə edən dağlara nəzər salaq... Vaxtı ilə dəniz şəraitində əmələ gəlmiş daşlara hər tərəfdə rast gəlmək olar. İlk baxışda bu daşların hamısı bir-birinə oxşayır, lakin diqqətlə fikir verdikdə onların arasında olan fərqi asanlıqla müəyyənləşdirmək mümkündür. Bu daşların bəzisi çox möhkəmdir və ayrı-ayrı parçalar şəklində sındırıla bilər. Bir qismini isə daş karxanalarında olduğu kimi mişarlamak olar; digər qismi isə çox yumşaqdır, əl vurduda asanlıqla qum və ya toz halına düşür; daha bir qismi - qum, qumdaşı, əhəngdaşı və gillər isə hətta zəif küləyin təsirilə belə bir yerdən başqa yerə hərəkət edir.

Dəniz daima dalğalanaraq sahilləri oyur, sahil süxurlarını parçalayır və çöküntü əmələ gətirir.

Çaylar öz sahillərində süxurları parçalayır, yüz kilometrə uzağa aparır, deltalarda və dənizlərdə toplayır.

Süxurların çökməsi müəyyən qanun üzrə olur. Daha kiçik hissələr sahiləndən uzaqda, iri hissələr isə sahilə yaxın yerlərdə toplanır. Böyük qaya parçaları isə öz yerində qalır, sahil qayalıqları, sualtı daşlar və burunlar əmələ gətirir.

Müasir dənizlərin dibinin öyrənilməsi göstərir ki, qitə və dəniz arasındakı sərhəddi dəniz səthindən bir qədər yüksək olan sahil xətti təşkil edir.

Sahil zolağı çox ensiz olur. Burada dəniz daima öz dalğalarını sahilə doğru hərəkət etdirir və yenidən geri çəkilir. Elə burada bərk süxurlar və çınqıllar dəniz dalğaları vasitəsilə parçalanaraq, daha yumşaq qum və gillərə çevrilir. Buzovna və Bilgəh çimərliyində olduğu kimi qayalı sahillərdə iri daş qalaqları əmələ gəlir. Dənizin suyu azaldıqca bu daşlar öz yerində qalır və onlara əsasən dənizlərin keçmiş sahil xəttini təyin etmək olur.

Zaman keçdikcə həmin iri daşlar sementləşir və konqlomerat adlı süxur əmələ gətirir. Konqlomeratlar çox vaxt qədim dənizlərin sahil xətlərinin haradan keçməsi göstərir. Konqlomeratların əmələ gəlmə zonasına litopəl zona deyilir. Bu zona çox geniş olmayıb, sahil xətti boyunca ensiz zolaq təşkil edir.

(Ardı var)

DELFINLƏR ADAMLARI NIYƏ XILAS EDİRLƏR?

əfsanələrində suda batan adamları xilas edən delfinlər təriflənir. Adamlar hələ qədim zamanlardan bilirdilər ki, delfinlər gəmi qəzası zamanı batan adamlara kömək edir və onların yaxınlığına yığışan köpək balıqlarını qovurlar. 1959-cu ilin yayında Karib dənizində "Rio Ataro" gəmisi partlayışdan qəzaya uğradı. Bortdan kənarda qalan adamlar batmağa başladılar və buraya çoxlu köpək

balığı yığışdı. Lakin tezliklə köməyə gələn delfinlər sürüsü vəhşilərin üzünə atılaraq onları qovdular.

Belə bir hadisə floridalı ər-arvad Remboların başına gəlmişdir. Onlar qayıqda dəniz gəzintisində çıxmışdılar, lakin az sonra motorun sıradan çıxması onları çətin vəziyyətdə qoydu. Qayıq dənizin dərinliklərinə doğru baş alıb gedirdi. Sonrakı gün qayığı köpək balıqları əhatə etdi. Delfinlər köməyə çatmasaydı, onların aqibəti faciə ilə nəticələncəkdi. Delfinlər vəhşi balıqları dəfələrlə qayıqdan uzaqlaşdırdılar. Yalnız beşinci gün istiqamətini dəyişən külək qayığı sahilə qovdu və delfinlər onu tərk etdilər.

Delfinlərin suda məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşən adamlara köməyini nə ilə izah etmək olar? Bu mövzuda antik ədəbiyyatda kifayət qədər hekayə və rəvayət vardır.

Bunların arasında müğənni Ariona haqqında əfsanə diqqəti cəlb edir. Gəminin ardınca müğənninin ifa etdiyi mahnının cəlb etdiyi bir sürü delfin üzür. Xainlər müğənnini soyub, bortdan kənara atdıqda, onu delfinlər xilas edirlər. Delfinlərdən biri Arionanı belinə qaldırır və Aralıq dənizində Peloponnes yarımadasındaki Matapan burnuna aparır.

Yaxşı, bəs delfinlərin adamları şüurlu şəkildə xilas etdiklərini düşünmək olarmı? "Xilasedicilər" instinktə uyğun olaraq təbii və adət etdikləri reaksiyalar əsasında bu cür hərəkət edirlər.

...Delfinlərin xəstə və zəifləmiş orqanizmləri suda boğulmaq təhlükəsi qarşısında qaldıqda fəlakət signalı verirlər. Qohum delfinlər bu fəlakət signalını eşidərkən instinktiv olaraq sürətlə fəlakətə məruz qalmanın yanına gəlir, onu sudan çıxarırlar və süni nəfəs verməyə başlayırlar. Bu cür "süni nəfəsvermə" zəifləyib əldən düşmüşlər üçün ən yaxşı köməkdir. Bu, balınaya bənzər bütün heyvanlar üçün xarakterikdir. Təkcə fəlakət signalı deyil, habelə qohum balıqların həyat fəaliyyətini itirmiş bədənlərinin görünüşü, habelə başqa növdən olanların ölü orqanizmlərinin görkəmi də bu cür hərəkət etməyə sövq edir. Delfinlər okenariumlarda həm qohum, həm də başqa növdən olan cinsləri suyun səthinə qaldırılmışlar. Onlar bunu çox inadla, iki-üç gün, bəzən isə dalbadal 8 gün etmişlər. Çətin ki, belə halda "köməyə gələnlər" öz hərəkətlərinin ağıllı olmadığını başa düşmüşlər.

E.HÜSEYNOV,
"DƏNİZ"

GƏMİ DÖYÜŞÜ

(V. Brabiç və Q. Pletnevanın
"Qədim dünyanın tamaşaları"
kitabından tərcümə)

Yeni eradan əvvəl 46-cı ilin iyul ayında Roma şəhərinin sakinlərinə xəbər verdilər ki, Qalliley, Misir, Pont və Numiya üzərində qələbə şərafinə Yuli Sezar vətəndaşlara navmaxiya göstərəcəkdir.

Şəhər sakinlərindən heç kəs navmaxiyanın nə olduğunu bilmirdi. Yunan dilini bilənlər deyirdilər ki, ellinər gəmilərin dənizdə döyüşünü belə adlandırırlar. Roma ensiz Tibr çayının sahilində yerləşir, belə halda hansı dəniz gəmilərinin döyüşündən söhbət gedə bilər?

Heyrətdən donub qalmış romalılar nəzərdə tutulan gün müharibə allahı Marsa həsr olunmuş və buna görə də Mars adlandırılmış geniş meydançaya axışdılar. Orada içərisində böyük süni su hovuzu olan və camaat üçün oturmaqlarla əhatə olunmuş qərribə binalar tikilmişdi. İki, üç, hətta dörd cərgəli avarları olan əsl hərbi gəmiləri hazır vəziyyətdə dayanmışdı, gəmilərin göyətələrini yad ölkələrin paltarlarını geymiş silahlı adamlar tutmuşdular.

Signal eşidilən kimi (signalı Sezar özü verirdi) qeyri-adi döyüş başladı: gəmilər tam sürətlə bir-birinin üzünə hücum çəkirdi, onların heyətləri isə ən pis söyüşlər yağdıraraq bir-birini kəsb doğrayırdı.

"Əyləncə" də 2000 döyüşçü və 4000 avarçəkən iştirak edirdi. Onların əksəriyyəti, əsas etibarilə Sezarın döyüşçülərinin ələ keçirdikləri və indi qula çevrilmiş əsirlər idi. Əyləncə zamanı nə qədər adamın həlak olduğunu demək çətinidir. Döyüşdən sonra hovuzu dərhal torpaqla doldurdular. Çünki oradan pis iy gəlirdi və şəhərdə naməlum yoluxucu xəstəlik baş vermişdi.

Buna baxmayaraq, döyüş çoxlarının xoşuna gəlmişdi. 44 il keçdikdən sonra növbəti navmaxiyanı imperator Avqust təşkil etdi. Tibr çayının sağ sahilindəki bağlarda uzunluğu 500 və eni 400 metrə qədər çox olan deryaça qazmış, oranın su ilə doldurmuşdular. Bu dəfə Egey dənizindəki Salami adası yaxınlığında yunan və fars donanmaları arasında gedən məşhur döyüş canlandırılırdı. Bu tamaşada 3000-dən çox adam və onlarla böyük və kiçik gəmi iştirak edirdi.

I Klavdiyanın təşkil etdiyi döyüşlə müqayisədə Sezarın və Avqustun navmaxiyanı uşaq oyunlarını xatırladırdı. Yeni eradan əvvəl 52-ci ildə Apennin dağlarında Fusin gölündəki su qalıqlarını yığan iriqasiya kanalının çəkilişi başa çatdırıldı. İş qurtardıqdan sonra göldə 19 min adamın və yüz gəminin iştirakı ilə gəmi döyüşü oldu. Bu dəfə siciyahılarla rodosluların gəmi döyüşü göstərilirdi.

Gümüşü Triton göldən çıxdı və döyüşə başlamaq haqqında signal verdi. Döyüşçülər: "İmperator, yaşa, var ol! Ölümə məhkum olanlar səni salamlayırlar!" sözlərini söylədilər. Tamaşanın başlamasını səbirsizliklə gözləyən Klavdiya birdən döyüşçülərə dedi: "Siz də salamat olun." Bu sözdən sonra heç kəs döyüşmək istəmədi, onlar belə zənn edirdilər ki, imperator qullara həyat bəxş etmişdir.

Apennin gəlmiş tamaşaçılar dəstəsi hadisələrin nə ilə qurtaracağını gözləyirdilər. Klavdiya öz yerindən sıçrayaraq gölün sahilində gəzişir, döyüşçüləri dilə tutur, tamaşanın başlamasını tələb edirdi. O, nəhayət istəyinə nail ola bildi.

Sonralar Romada digər hökmdarlar - Neron, Tit, Domisian, Filipp Aravityanın də gəmi döyüşləri təşkil etmişlər. Maraqlısı burasıdır ki, onlar özlərindən əvvəlki hökmdarları təkrar etməmək üçün yeni bir şey fikirləşib tapırdılar. Belə ki, Neronun ömrü ilə qazılmış deryaçada döyüş başlamazdan əvvəl tamaşaçılara qərribə balıqlar göstərdilər, döyüş qurtardıqdan sonra isə bərələrdə qonaqlıq verilirdi. Kolizeyin açılışı şərafinə 100 gün davam edən oyun zamanı Tit ömr etmişdir ki, bu amfiteatrın su ilə doldurulmuş meydanında gəmi döyüşü təşkil edilsin. Domisian isə gəmi döyüşü üçün xüsusi bina tikmişdi, çünki Kolizey ona kiçik görünürdü.

V.SƏTTAROV,
"DƏNİZ"

BUNA NƏ AD VERƏSƏN?

Balina, köpək balığı və digər vəhşi heyvanlardan fərqli olaraq, delfinlərin ovlanması qanunsuz sayılır. Delfinlər dəniz

və okeanlarda insanların ən yaxın dostudur. Bu xeyirxah canlıların dənizdə fəlakət, boğulmaq təhlükəsi ilə üzləşən insanları xilas etməsi nadir hadisə deyil. Belə isə, insanların öz dostlarını qətlə yetirməyə əlləri necə qalxır? Həm də harada? İnanılası olmasa da Yaponiya kimi inkişaf etmiş ölkədə!

Ürək ağrısı ilə görüntülədiyimiz bu şəkillər çox şey deyir. Görünür, yeni biznes böyük gəlir vəd etdiyindən "işbazlar" bu vəhşiliyə məmnuniyyətlə gediblər.

"DƏNİZ"

İlham MƏMMƏDOV

Rusca-İngiliscə-Azərbaycanca dənizçilik terminlərinin izahlı lüğəti

Абандон

ABANDONMENT

Право страхователя на отказ от своих прав на застрахованное имущество в пользу страховщика (как правило, в случае пропавши или гибели имущества, нецелесообразности восстановления судна или доставки застрахованного груза в место назначения) при обязательстве последнего уплатить страхователю всю страховую сумму вне зависимости от размера убытка. Заявление об абандоне должно быть сделано в течение 6 месяцев с момента возникновения оснований: оно может быть односторонним и не нуждается в подтверждении страховщика. В силу абандона к страховщику переходят все права на застрахованное имущество.

Авансовый взнос

ADVANCED CALL

Платеж, вносимый судовладельцем в клуб взаимного страхования. Из авансового взноса образуется страховой фонд, расходуемый клубом на оплату претензий.

Аванс фрахта

ADVANCE FREIGHT

Условие, обычно предусматриваемое в чартерах, согласно которому фрахтователи обязаны произвести предварительный платеж по оплате дисбурсментских расходов в порту погрузки в размере 1/3 общей суммы фрахта. Это условие оговаривается в случаях, когда фрахт по условиям договора морской перевозки выплачивается в порту выгрузки груза.

Аварийный бонд

AVERAGE BOND

Это документ, который подписывается грузополучателем и передается судовладельцу. Грузополучатель, подписывая аварийный бонд, обязуется объявлять стоимость груза, передать необходимые документы, материалы и сведения в бюро диспашеров, а также берет на себя обязательство уплатить причитающуюся долю по общей аварии согласно диспаше, составленной диспашером. Невыполнение этого условия грузополучателем может сделать невозможным или крайне затруднительным для судовладельца получение с грузополучателя своей доли по общей аварии. В случае, если грузополучатель не выдаст аварийный бонд, судовладелец использует залоговое право на груз.

Аварийный взнос

AVERAGE PAYMENT

Денежная сумма, которую вправе истребовать судовладелец (либо от его имени диспашер) с грузополучателя для обеспечения уплаты его доли в расходах по общей аварии. О требовании судовладельца внести аварийный взнос грузополучатель немедленно информирует страховщика. В международной практике аварийный взнос носит название депозита. Грузополучателю аварийный взнос компенсируется его страховщиком.

Аварийный комиссар

AVERAGE COMMISSIONER

Представитель страховой компании, который занимается установлением причин, характера и размера убытка по застрахованным грузам и судам. Своевременное приглашение аварийного комиссара очень важно для объективного рассмотрения обстоятельств дела и правильного его оформления, без чего невозможно справедливое решение о возмещении убытков.

Abandon

Сığortalının sığortalanmış əmlaka olan hüquqlarından sığortanın xeyrinə (bir qayda olaraq, əmlakın itdiyi, məhv olduğu, gəminin bərpasının və ya sığortalanmış yükün təyinat yerinə çatdırılmasının qeyri məqsədəuyğun olduğu halda) imtina etmək hüququ, bu şərtlə ki, zərərin miqdarından asılı olmayaraq, sığortacı bütün sığorta məbləğini sığortalıya ödəməyi öhdəsinə götürür. Abandon barədə bəyanat bunun üçün əsasların yarandığı andan etibarən 6 ay ərzində verilməlidir: o birtərəfli ola bilər və sığortacı tərəfindən təsdiqlənməsinə ehtiyac yoxdur. Abandona görə sığortalanmış əmlak üçün bütün hüquqlar sığortacıya keçir.

Аванс за фрахтом

Qarşılıqlı sığorta klubuna gəmi sahibinin verdiyi üzvlük ödənişi. Аванс за фрахтом ödənilən üzvlük haqqından sığorta fondu yaradılır və klub həmin fondan iddiaların ödənilməsinə xərcləyir.

Fraxt avansı

Adətən carterlərdə nəzərdə tutulan şərt. Həmin şərt əsasən fraxtedənlər yükləmə limanında fraxtın ümumi məbləğinin üçdə biri qədər disbursement xərclərinin ödənilməsi üzrə ilkin ödənişi yerinə yetirməyə borcludurlar. Bu şərt, dənizlə yük daşınması müqaviləsinin şərtlərinə görə fraxt yükün boşaldıldığı limanda ödənilirdi halda nəzərdə tutulur.

Qəza bondu

Yükalan tərəfindən imzalanan və gəmi sahibinə verilən sənəd. Yükalan qəza bondunu imzalayarkən yükün dəyərini elan etməyi, lazımı sənədləri, materialları və məlumatları dispaşerlər bürosuna verməyi, habelə dispaşerin tərtib etdiyi dispaşa uyğun olaraq ümumi qəza üzrə payına düşən vəsaiti ödəməyi öhdəsinə götürür. Yükalanın bu şərti yerinə yetirməməsi gəmi sahibi üçün yükalandan ümumi qəza üzrə onların payını almağı qeyri-mümkün edir, yaxud son dərəcə çətinləşdirə bilər. Əgər yükalan həmin sənədi verməzsə, gəmi sahibi yükü girov götürmək hüququndan istifadə edir.

Qəza payı

Gəmi sahibinin (və ya onun adından dispaşerin) yük sahibindən ümumi qəza üzrə xərclərdə onun payının ödənilməsinə təmin etmək üçün tələb etməyə hüququ olan məbləğ. Qəza payının verilməsi ilə bağlı gəmi sahibinin tələbi barədə yükalan dərhal sığortacıya məlumat verir. Beynəlxalq təcrübədə qəza payı depozit adlandırılır. Yük sahibinə qəza payını onun sığortacısı kompensasiya edir.

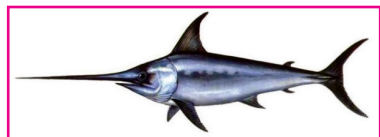
Qəza komissarı

Sığortalanmış yüklərə və gəmilərə dəymiş zərərin səbəbini, xarakterini və miqdarını müəyyənləşdirməklə məşğul olan sığorta şirkətinin nümayəndəsi. Qəza komissarının vaxtında dəvət edilməsi səbəb və şəraitin obyektiv araşdırılması və işin düzgün sənədləşdirilməsi üçün çox vacibdir, bunu etmədən dəymiş zərərin əvəzinin ödənilməsinə ədalətli həll etmək mümkün deyil.

(Ardı var)

OKEAN QLADİATORLARI

Yaxşıca təchiz edilmiş "Drednout" gəmi 1868-ci ildə Kolombodan Londona yola düşərkən onu heç bir bədbəxtlik gözləmədi. Üç gündən sonra gəmi güclü sualtı zərbədən titrədi. Sükançı ayaq üstə dura bilmədi və göyertəyə yıxıldı. Sualtı qaya? Lakin şturman gəmini yoxlanmış istiqamətdə aparırdı. Matroslar su dolmuş

anbara düşərkən mistikişdə və bortun 12 santimetrlik taxtasında deşik gördülər.

Qılncı balıq? Belə qorxunc tarana yalnız o qabildir. Kapitan sığorta kompaniyasına iddia təqdim etdi, lakin kompaniya ona inanmadı, guya heç bir balıq gəminin mistikişini deşmək qabiliyyətində deyildir. Məşhur naturalist, Darvinin dostu Riçard Ouen ekspert sifəti ilə prosesə cəlb olundu. O, belə bir hökm verdi: "Qılncı balıq iki əllə endirilən 15 çəki zərbəsi vurur. Onun sürəti tütəng gülləsi sürətinə bərabərdir. Belə hallarda isə onun taranı top mərmisi zərbəsi qədər qorxuncdur."

Sığorta kompaniyası güzəştə getməyə məcbur oldu. Londondakı Kensington muzeyinə gələn balığın ortadan deşdiyi mis tikilili palıd şpanqoutu indi də görə bilərlər.

Bu nəhəng balıq həyata gələrkən sancaq boyda olur. Artıq bir ildən sonra onun uzunluğu 3 metrə çatır və 225 kiloqram ağırlığında olur. Böyük balığın uzunluğu 5

metrə, uzunluğu isə 600 kiloqrama çatır. Hətta ən sürətli gəmilər belə saatda yüz kilometr yol qət edən balıqla rəqabət apara bilməz. Bununla belə, yarım ton ağırlığında olan balıq 200 at gücündə və daha çox qüvvə toplaya bilər.

Qılncı balığın bədəni belə güclü zərbəyə necə davam gətirir. Onun yan əzələləri o qədər güclüdür ki, onları balta ilə çırmaq lazım gəlir. Onurluqlar arasındakı qığırdaqlı yastıq yaxşı amortizator rolunu oynayır.

1900-cü ildə bir balıqçı məşhur bioloqa nəql etmişdir ki, dünya dənizlərində üzduyu zaman onun üç dor ağacları gəmisində qılncı balığın 20 hücumunun yeri olmuşdur. Nyu-faundlend rayonundan Bretana qayıdan bir gəminin gövdəsində isə 8 zərbə yeri qeydə alınmışdır. Balığın gəmilərə hücum etməsinin səbəbi bəlli deyildir. Bu qeyri-adi balığı diri halda Avropa və yaxud Amerika akvariumlarına gətirmək hələ heç kəsə nəşib olmamışdır. Belə nəql edilənlər ki, qılncı balıq insan əlinə düşməkdənsə, sahilə atılmağı üstün tutur.

"DƏNİZ"

ALBATROS HAQQINDA ƏFSANƏ

Bir dəfə Liverpulda quru yük daşıyan "Kelpin star" gəminin dənizçiləri işləməkdən imtina edirlər. Qıyının səbəbi çox qeyri-adi idi. Gəmi Avropa zooparkları üçün Cənubi Corciya adasından müxtəlif quş gətirmişdi. Onların arasında ən böyük dəniz quşu - albatros da var idi. Gəmi limana gələn kimi qəfəsdə oturmış albatros ölür. Hər şey buradan başlayır. Gəminin mövhumatçı dənizçiləri yeni səfərə hazırlaşmaqdan imtina edirlər. Onlar bildirlər ki, albatros əcinədir, o, gəmidə öldüyünə görə daha böyük bədbəxtlik gözləmək lazımdır.

Bu mövhumatın yaranması da maraqlıdır. Dənizçilər arasında albatrosun öldürülməsinin bədbəxtliklə nəticələnməsi haqqında heç bir işarəyə rast gəlinmir. Əkisinə, dəniz üzgüçülüğü tarixində dənizçilərin albatros əti ilə qidalandıqları hallar çox olmuşdur. Məşhur dəniz üzgüçüsü C. Kuk XVIII əsrdə bu barədə yazmışdır. Əvvəllər cənub yarımkürəsinə gedən dənizçilər əyləncə xatirinə albatros tutmaqla məşğul olmuşlar.

Bəs sonra nə olmuşdur? Məlum olur ki, yeni xürafatın könlüsüz yaradıcısı ingilis şairi Kolricdir. O, 1798-ci ildə məşhur "Köhnə dənizçi haqqında poema" yazmışdır. Poemada təsvir olunur ki, dənizçi oxla albatrosu vurub öldürür və bununla da gəmi bədbəxtliyə düşür olur. Hər şeyə fəvqəltəbii yanaşan Kolricin əsəri mistika ilə dolu idi və o, özü sonralar yazırdı ki, bu, "xalis fantaziyanın məhsuludur." Lakin onun poeması, müəllifin belə gözləmədiyini halda, dənizçilər arasında yeni xürafat yaratmışdı.

Bu da maraqlıdır ki, bir çox müasir ensiklopediyalar Kolricin poemasını əfsanənin mənbəyi kimi yox, davamı kimi təqdim edirlər. Məsələn, Amerika ensiklopediyasında "albatros" sözü altında heç bir əsas olmadan təsdiq edilir ki, "dənizçilər qədimdən bəri bu quşa qorxu ilə yanaşırlar." Britaniya ensiklopediyası yazır: "Albatros haqqında dənizçilərdə əmələ gəlmiş mənfi fikir Kolric və onun poeması ilə bağlıdır."

Vaqif SƏTTAROV, "DƏNİZ"

- ♣ Yaxşı ki, bəziləri yalanla nəfəs alır. Onsuz da təmiz hava çatmır.
- ♣ Uşaq ki, uşaq. Uşaq vaxtlarımda elə bilirdim ermənilər də adamdır.
- ♣ Deyirəm dövlət başçısını lap sahlıq quşu da seçsə, fərqi yoxdur, min dəfə uçurtsalar belə, yenə indiki müxalifətin başına qonmaz.
- ♣ Doğrudan pul əl çirkidir? Elədirsə, nə qədər az olsa, yaxşıdır.
- ♣ Yüksək vəzifələrdə həmişə yaxşı adamların olmasını arzulayın. Çünki yaxşı adam vəzifədə uzağı pis ola bilər. Pis adam isə heç vaxt yaxşı adam olmayacaq. Xüsusən də vəzifə kürsüsündə oturanda.
- ♣ Mən də başa düşürəm ki, pul-suzluq kişi üçün çox çətindir. Amma öz aramızdır, pulu da görək kişi kimi qazanasan.
- ♣ Dəqiq yadımda deyil. Əvvəllər kişilər qeybət eləyirdilər? Tamam "skleroz" olmuşam da.
- ♣ Əvvəlinə sən xeyirlə başla ki, axırını da Allah xeyir eləsin.
- ♣ Bəxtim heç vaxt gətirməyib. Yerini bilsəydim, gedib özüm gətirərdim.
- ♣ Adamın heç nəyi boş olmasın. Xüsusən də başı.
- ♣ "Urus"un ipinin üstünə ermənilərdən başqa nə yığmaq olar?
- ♣ Dünya bir gün batacaq. Dörd-də üçü onsuz da sudur. Üstə-

DEYİMLƏR

- lik, özünü ağır dəryası sayanlar da nə qədər...
- ♣ Yazıq bəzi arvadlara. Elə bilirlər ki, ərleri hər səhər evdən kişi kimi pul qazanmağa çıxırlar.
- ♣ Bir məni başa salın görüm, xəbislərdən uzaq olmaq üçün harada dayanmalıyam?
- ♣ Söz, aparıb-gətirmək üçün deyil.
- ♣ Heç kəsə ölüm arzulamayın. Hətta vəzifə üçün önlərə də.
- ♣ Mənə salam verməsən də olar. Amma xadiməyə mütləq salam ver. Çünki gedəndən sonra sən zibilini o, təmizləyir.
- ♣ Sizə inananın etibarından heç vaxt sui istifadə etməyin. Yoxsa ondan sonra sizdən etibarsız adam kimi istifadə edəcəklər.
- ♣ Yaxşı əməl yiyəsi olun, qalan şeylər özü düzələr.
- ♣ Ciyəri yanana ha de ki, suyu üfürə-üfürə iç.
- ♣ Bilsəydim ki, çirklənmez, deyərdim gəlin pis adamların hamısını süpürüb tökək dənizə.
- ♣ Allah-Allah! Mən Qarabağda düşməni gözümdən vuranda, indi arxamda bir-birinə göz vuranlar hansı deşikdə idi görəsən?!
- ♣ Fikir vermişiniz, adamlar daha çox pisləyə doğru dəyişirlər.

- ♣ İşinizin yağ kimi getməsinə istəyirsiniz? Mənim elədiklərimin tərsini eləyin.
- ♣ "Urus"ca az bildiyim vaxtlarda elə bilirdim ki, "profsoyuz" "prav, soyuz" deməkdir.
- ♣ Ürəyim qarpız istədi. Adamın qoltuguna qarpız verənlər hardadır?
- ♣ Sərf etmədiyi üçün çoxu adam olmaq istəmir?
- ♣ Bəziləri görmək istədiyi adamları görür, bəziləri də görünmək istədiyi adamların gözüne görünürlər.
- ♣ Çox adam qazlı-qazlı danışdığı üçün evlərinə qaz verilmir?
- ♣ Ermənilər torpaqlarımızı işğal edəndən Ermənistanda əhalinin təbii artımı ildən-ildə azalır. Görəsən niyə? İmanımı yandıra bilmərəm, amma Ermənistandan köçməyə məcbur olan azərbaycanlı kişilər bilməmiş olmazlar.
- ♣ Bəziləri adamın ayaqlarından da az bilir...
- ♣ Yanımızdan "zonny" keçənlərin işləri düşəcək adamların yanında verdikləri "Stop!"u görəsəniz. Allah saxlayanda saxlayır da...
- ♣ Yaxşı ki, Allahın vəzifəsi yoxdur. Nə qədər olmasa, arabir kasıb-küsüb tərəfə də baxır.

Rasif TAHİROV

BELƏ-BELƏ İŞLƏR

TANIMAMIŞAM

Çoxdan görmədiyim tanışım-
la küçədə rastlaşdım. Özündən
on-on beş yaş böyük, üz-gözün-
dən nur tökülən bir adamla şirin-
şirin söhbət edirdi. Salam verib
yoluma davam etmək istəyəndə:

- Hara? Gözlə, sən ilə işim var,- dedi.

- Yaxşı!-dedim və onların söhbətinə mane olmamaq üçün kənara çəkildim.

Bir neçə dəqiqədən sonra doğmalar kimi öpüşüb ayrıldılar.

Tanışım mənə yaxınlaşan kimi soruşdu:

- O kişini tanıdın?

Yox mənasında başımı yel-
lətdim.

- Elə tanımasan, yaxşıdır. Bilirsən nə yaramaz, riyakar adamdır. Dünənə kimi acından ölürdü. İndi özəl şirkəti var deyə...

Bir az əvvəl bağına basdığı adam haqqında dediyi xoşağalməz sözlər ürəyimi açmadı.

- Yaxşı adama oxşayırdı ki!

Dilimdən çıxan bu kəlmə tanışımı cin atına mindirdi:

- Onu mənə tanıdacaqsan?

- Deyəsən mən onu yox, səni tanımamışam,- dedim və sürətlə də ondan uzaqlaşmağa çalışdım.

- A a a...

MƏRDİMAZAR

- Köhnə yerindəsən?

- Bəli!

- Köhnə işində?

- Bəli!

- İyirmi ildir müavinsən. Bəs nə vaxt müdir keçəcəksən?

- Dağ boyda müdirim var ki?!

- Nə olsun?

- Necə nə olsun?

- Yıx, keç yerinə! İstəsən mən bu işdə sənə kömək edə bilərəm. Doğru sözümdür.

Elə bildim başıma qaynar su tökdülər. Dedim:

- Əvvəla, mən namərdlik edə bilmərəm. İkincisi, müdirim pis adam deyil. Mənə də çox yaxşılıq edib.

- Görəsən, bu dünyada sən kimi düşünən neçə adam var?

- Bilmirəm

- Bəs nəyi bilirsən, ay yazıq?

- Heç nə bilməsəm də, onu yaxşı bilirəm ki, sən dediyin kimi çörək yemək kişilikdən deyil.

UTANCAQ

- Qonşu, vallah, deməyə də utanıram. Yaxın aylarda oğluma toy etmək istəyirəm. Deyirəm bəlkə üç il əvvəl götürdüyün borcu qaytarasan?!

- Mümkünsə, bir az vaxt ver.

- Keçən il də vaxt istədin. Nə qədər vaxt istəyərlər?

- Nə deyim, ay qonşu, təzədən pul istəməyə sadəcə üzüm gəlmir.

ADAM OLMAYACAQSAN

İmkanlı ailədən olan və çox zəif oxuyan şagirdlərdən biri danlananda müəllimlərə acıq vermiş kimi deyirdi:

- Baxarsınız, mən onsuz da böyük adam olacağam...

Məktəbi birtəhər bitirdi və buna ən çox müəllimlər sevindilər.

Üstündən illər keçəndən sonra rastlaşdıq.

Salam-kəlamdan sonra ilk sözü bu oldu:

- Sizə demirdim ki, böyük adam olacağam?!

Sonra harda işlədiyini dedi.

Vəzifəsini biləndən sonra heyrətlənsəm də, hər-halda onu cavabsız buraxmaq istəmədim:

- Böyük olmusan. Amma adam olmağına hələ çox var.

Rasif TAHİROV

ÇÜRÜYƏN NƏHƏNG

İtaliyanın Cilyo adasının sahil-
lərində batmış "Costa Concordia"
səyahət gəmisi kranlarla dənizin
dibindən çıxarıldan sonra qaya-
lıqda qalıb. Gəminin çıxarılması
əməliyyatı 30 massiv rezervuar va-
siti ilə iyun ayında həyata keçiril-
mişdi.

114500 tonluq gəminin 2012-ci
il yanvarın 12-də qayalığa çarpı-
raq batması nəticəsində 32 nəfər

həlak olmuşdu. Faciədən iki il keç-
sə də gəmi hələ də yerindədir. İn-
giltərənin Hartlpul şəhəri yaxını-
ğında Tisayd bölgəsində yerləşən
Ebl Siton limanı gəminin söküləcə-
yi və təmir ediləcəyi məkan ola bi-
lər. Bu proses 300 milyon avroya
baş gələcək.

Hazırda gəminin su üzərində saxlanması üçün 1000 beton və 6
sualtı platformadan istifadə edilir.

"DƏNİZ"

GÖL QURUYUB

Cinin Szansi vilayətindəki ən böyük şirin sulu gölü Poyanhu quruyub. Turistlərin bir vaxtlar həvəslə axın etdiyi, sahəsi 3500 kvadrat kilometr olan gölün qurumasına uzun müddət davam edən quraqlıq və yaxınlığında su anbarının tikilməsi səbəb ola bilər. Cəmi bir neçə ay əvvəl balıqların üzdüyü göl indi cadar-cadar olmuş torpaqlı ərazidən başqa bir şey deyil. Suyu qeybə çəkiləndən sonra onun dibində qədim daş körpü aşkarlanıb. 1631-ci ildə, Min xanədanı zamanı tikilmiş 2930 metr uzunluğundakı qranit körpü o vaxt inşa edilmiş 1000 körpüdən biri idi.

"DƏNİZ"

"ADAMYEYƏN" BALIQLAR

Argentinanın Rosario səhərinin çimərliyində istirahət edənlər piraniya balıqlarının hücumuna məruz qalıblar. Hadisə nəticəsində 60 nəfər xəsarət alıb.

Xəsarət alanların 7-si uşaqdır. Onların ikisinin vəziyyəti daha ağırdır. Parana çayında yaşayan "Pygocentrus nattereri" və "Serrasalmus spilopleura" adlı balıqlar insanları əsasən qollarından dişləyiblər. "Adamyeyən" balıqların dişləmə gücü onların çəkiləndən təxminən 30 dəfə artıqdır.

"DƏNİZ"

REDAKTOR
Rasif İman oğlu
TAHİROV

ÜNVANIMIZ:
Bakı şəhəri,
B. Ağayev küçəsi, 117
TELEFONLARIMIZ
Redaktor (050) 670-33-76,
redaktor müavini
(050) 341-26-40
Mətbəə (050) 670-33-76

Qəzetin təsisçisi
"Azərbaycan
Xəzər Dəniz
Gəmiçiliyi" Qapalı
Səhmdar
Cəmiyyətidir

**Qəzet "Azərbaycan
Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi"**
Qapalı Səhmdar
Cəmiyyətinin
Mətbəəsində yığılmış,
səhifələnmiş və
"OL" MMC-də
çap olunmuşdur

Şəhadətnamə 271
Sayı 2000
Sifariş 22.